

Ljuba Slijepčević

Pravosudna akademija

Zaštita podataka o ličnosti kroz Zakon o zaštiti podataka o ličnosti u parničnom postupku

Uvod

Zaštita podataka o ličnosti garantuje da će podaci biti sakupljani i čuvani savesno, kao i da neće biti zloupotrebljeni, odnosno da postoji zakonski lek u slučaju nesavesnog, štetnog postupanja sa podacima, kao i njihovom zloupotrebom.

Cilj zakona, međutim, nije sama zaštita podataka o ličnosti, već zaštita pojedinca na koga se ti podaci odnose, a time i dela njegove takozvane informacijske privatnosti.

Zaštita podataka o ličnosti u parničnom postupku je važan segment prava na privatnost i pravično suđenje. U ovom kontekstu, ona se odnosi na način na koji se lični podaci stranaka, svedoka i drugih učesnika u postupku obrađuju, koriste i štite tokom vođenja parnice pred sudom.

Pravni okvir:

U Srbiji zaštita podataka o ličnosti u parničnom postupku uređena je kroz:

Zakon o zaštiti podataka o ličnosti (usaglašen sa GDPR standardima),

Zakonik o parničnom postupku,

Opšti principi Ustava (pravo na privatnost, pravo na pravično suđenje).

Koji se podaci štite?

Ime, prezime, JMBG, adresa,

Medicinski, finansijski, porodični podaci,

Bilo koji drugi podaci koji mogu identifikovati lice.

Podaci o ličnosti su svi oni podaci koji se odnose na neko određeno ili određivo fizičko lice, na osnovu kojih ono može biti identifikovano, a kojima se može ugroziti njegova privatnost. To su, pre svega, podaci kojima se mogu ugroziti život, telesni i fizički integritet, čast, ugled, život porodice, identitet i ime. Ti podaci se odnose se na živa, umrla lica, kao i lica proglašena umrlim.

Osim ovoga, pod podacima o ličnosti podrazumevaju se i druga obeležja poput starosti, zaposlenja, funkcija koje lice obavlja, položaja i statusa u okvirima određenih subjekata (privrednih, institucionalnih i slično). U podatke o ličnosti spadaju i podaci o DNK, otisci prstiju, otisci ušiju i mrežnjače oka, slika i glas, kao i druge biometrijske odlike po kojima neko može biti identifikovan.

U osetljive podatke o ličnosti spadaju: nacionalna pripadnost, rasa, pol, jezik, veroispovest, pripadnost političkoj stranci, sindikalno članstvo, zdravstveno stanje, primanje socijalne pomoći, status žrtve nasilja, osuda za krivično delo, seksualni život.

Domaći pravni okvir zaštite podataka o ličnosti

Kada je pravo na privatnost i zaštitu podataka o ličnosti u pitanju regulišu ih *član 42.* Ustava Republike Srbije¹. U st 1 navodi Član 42 da je Zajemčena zaštita podataka o ličnosti a u st 2 propisuje da se prikupljanje, držanje, obrada i korišćenje podataka o ličnosti uređuje se zakonom. U Srbiji je je zakonski okvir za zaštitu podataka o ličnosti ustanovljen tek 2008. godine, usvajanjem Zakona o zaštiti podataka o ličnosti (u daljnjem tekstu ZZPL). Pre usvajanja ovog zakona već je postojao Zakon o zaštiti podataka o ličnosti koji je Savezna Republika Jugoslavija usvojila još 1998. godine, koji nikada nije primenjen u praksi. Treba imati u vidu da sam Ustav Republike Srbije jemči zaštitu podataka o ličnosti u članu 42 st 3, koji propisuje da je zabranjena i kažnjiva “upotreba podataka o ličnosti izvan svrhe za koju su prikupljeni, u skladu sa zakonom, osim za potrebe vođenja krivičnog postupka ili zaštite bezbednosti Republike Srbije, na način predviđen zakonom”, kao i da Ustav u st 4 čl 42 navodi “svako ima pravo da bude

¹ USTAV REPUBLIKE SRBIJE ("Sl. glasnik RS", br. 98/2006 i 115/2021)

obavešten o prikupljenim podacima o svojoj ličnosti, u skladu sa zakonom, i pravo na sudsku zaštitu zbog njihove zloupotrebe.”

Zakon o zaštiti podataka o ličnosti(u daljnjem tekstu ZZPL)²

Određuje da se zakonom uređuje se pravo na zaštitu fizičkih lica u vezi sa obradom podataka o ličnosti i slobodni protok takvih podataka, načela obrade, prava lica na koje se podaci odnose, obaveze rukovalaca i obrađivača podataka o ličnosti, kodeks postupanja, prenos podataka o ličnosti u druge države i međunarodne organizacije, nadzor nad sprovođenjem ovog zakona, pravna sredstva, odgovornost i kazne u slučaju povrede prava fizičkih lica u vezi sa obradom podataka o ličnosti, kao i posebni slučajevi obrade.

Ovim zakonom uređuje se i pravo na zaštitu fizičkih lica u vezi sa obradom podataka o ličnosti koju vrše nadležni organi u svrhe sprečavanja, istrage i otkrivanja krivičnih dela, gonjenja učinilaca krivičnih dela ili izvršenja krivičnih sankcija, uključujući sprečavanje i zaštitu od pretnji javnoj i nacionalnoj bezbednosti, kao i slobodni protok takvih podataka., a u čl 2 zakona se obezbeđuje zaštita osnovnih prava i sloboda fizičkih lica, a posebno njihovog prava na zaštitu podataka o ličnosti. Odredbe posebnih zakona kojima se uređuje obrada podataka o ličnosti moraju biti u skladu sa ovim zakonom.

Republika Srbija je takođe potpisala i ratifikovala Konvenciju Saveta Evrope broj 108 o zaštiti lica u odnosu na automatsku obradu podataka o ličnosti u septembru 2005. godine , koja je u odnosu na RS stupila na snagu 1. januara 2006, a u oktobru 2008. potpisala je i ratifikovala Dodatni protokol uz Konvenciju 108 u vezi sa nadzornim organima i prekograničnim protokom podataka

Za svaku obradu podataka o ličnosti potrebna je saglasnost fizičkog lica na koga se podatak odnosi. Sam pojam obrade definisan je veoma široko, kako u domaćem, tako i u evropskom zakonodavstvu EU (Direktiva 95/46 EU). 14. aprila 2016. godine usvojena su nova pravila o zaštiti ličnih podataka na nivou Evropske unije (EU).

Prema Zakonu o zaštiti podataka o ličnosti, Poverenik za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti nadzire sprovođenje Zakona i ima pravo da ukaže na uočene zloupotrebe kod obrade podataka. Osnovni cilj ovog zakona zaštita osnovnih prava i sloboda fizičkih lica, među kojima se posebno ističe pravo na zaštitu podataka o ličnosti. Dakle, cilj zakona nije zaštita podataka o ličnosti, kao što se može zaključiti iz njegovog naziva, već zaštita prava građana koja se nalaze u vezi sa njihovim podacima.

Zakon takođe uspostavlja centralnu ulogu Poverenika za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti -Poverenik, kao nezavisnog državnog organa, nadležnog da u drugostepenom postupku obezbeđuje zaštitu iz oblasti zaštite podataka o ličnosti, kao i nadležnog za sprovođenje nadzora nad primenom Zakona.

² ZAKON O ZAŠTITI PODATAKA O LIČNOSTI ("Sl. glasnik RS", br. 87/2018)

Važno je napomenuti da cilj Zakona „nije sama zaštita podataka o ličnosti, već zaštita pojedinca na koga se ti podaci odnose, a time i dela njegove takozvane informacijske privatnosti. ZZPL ne pokriva čitav spektar prava na privatnost pojedinca, već samo onaj deo prava na privatnost koji se odnosi na njegove podatke o ličnosti.“

Zakon definiše podatak o ličnosti kao svaku informaciju „koja se odnosi na fizičko lice, bez obzira na oblik u kome je izražena i na nosač informacije (papir, traka, film, elektronski medij i sl.), po čijem nalogu, u čije ime, odnosno za čiji račun je informacija pohranjena, datum nastanka informacije, mesto pohranjivanja informacije, način saznavanja informacije (neposredno, putem slušanja, gledanja i sl., odnosno posredno, putem uvida u dokument u kojem je informacija sadržana i sl.), ili bez obzira na drugo svojstvo informacije.

Prema odredbama o uslovima za obradu podataka iz čl.5-20. Zakona o zaštiti podataka o ličnosti obrada podataka o ličnosti, koja, između ostalog, podrazumeva i prikupljanje i korišćenje podataka, nije dozvoljena bez zakonskog ovlašćenja ili bez izričitog pristanka lica čiji podaci se obrađuju. Takođe, obrada podataka je dozvoljena samo u svrhu određenu zakonom ili pristankom lica, pri čemu broj i vrsta podataka koji se obrađuju moraju biti srazmerni svrsi obrade. Obrada je nedozvoljena ako je sam način obrade nedozvoljen.

Nadzor nad sprovođenjem i izvršavanjem ovog zakona Poverenik vrši preko ovlašćenih lica – inspektora. U vršenju nadzora ovlašćeno lice postupa na osnovu saznanja do kojih je došao po službenoj dužnosti, od strane podnosioca žalbe ili trećeg lica.

GLAVA V ZAKONA REGULIŠE PRENOS PODATAKA O LIČNOSTI U DRUGE DRŽAVE I MEĐUNARODNE ORGANIZACIJE iz Republike Srbije u državu koja nije članica Konvencije o zaštiti lica u odnosu na automatsku obradu ličnih podataka Saveta Evrope, ili međunarodnu organizaciju u toj državi, potrebna je saglasnost odnosno dozvola Poverenika.

Isto tako, zainteresovana lica mogu podneti žalbu Povereniku. Ako su o nezakonitoj obradi podataka o ličnosti obavestili policiju, policija može sama da inicira prekršajni postupak ili da obavesti Poverenika, te da on pokrene prekršajni postupak. Zakon predviđa novčane kazne .

U slučaju sumnje da se Vašim podacima neko “igra” a odbije da Vam pruži obrazloženje zašto to radi i ne omogući Vam uvid u Vaše podatke o ličnosti kojima raspolažete možete se lično ili preko punomoćnika obratiti Povereniku za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti (www.poverenik.rs) čije su odluke obavezujuće, konačne, izvršne a čije izvršenje u slučaju potrebe obezbeđuje Vlada RS.

Povrede zaštite ličnosti u parničnom postupku

Povrede zaštite ličnosti u parničnom postupku mogu se odnositi na različite oblike neovlašćenog zadiranja u prava i slobode pojedinca, kao što su čast, ugled, privatnost i lični podaci. U parničnom postupku, oštećeni može tražiti zaštitu svojih prava kroz različite pravne mehanizme.

ZPP³ je ključni procesni zakon za ostvarivanje i zaštitu subjektivnih prava i zbog toga ima ogroman značaj. Razvoj društva i veći obim zaštićenih dobara utiče na raznovrsnost predmeta, a pravni promet zahteva vrlo brzo procesuiranje predmeta

Zakon o parničnom postupku u svom prvom članu propisuje da se tim zakonom uređuju: “pravila postupka za pružanje sudske pravne zaštite po kojima se postupa i odlučuje u parnicama za rešavanje sporova nastalih povodom povrede prava ličnosti i sporova iz porodičnih, radnih, privrednih, imovinskih i drugih građanskopravnih odnosa, osim sporova za koje je posebnim zakonom propisana druga vrsta postupka.”

Sud primenjujući odredbe parničnog procesnog prava, vodi postupak i odlučuje o osnovanosti zahteva postavljenih u postupku. Parnica se pokreće tužbom lica koje smatra da mu je radnjama drugog lica povređeno ili ugroženo neko pravo, te on zahteva od suda određenu zaštitu. Sud u parničnom postupku odlučuje samo u granicama zahteva koji su istaknuti u postupku i to na osnovu usmenog, neposrednog i javnog raspravljanja. Stranke u postupku su tužilac i tuženi, tužilac je onaj ko tužbom pokreće parnični postupak, a tuženi je onaj protiv koga je tužba uperena.

Predmet parnice je zahtev koji je tužilac postavio u tužbi, odnosno zahtev koji je tuženi postavio u protivtužbi. Pored ovih, predmet parnice mogu biti i sporedni zahtevi koji su postavljeni tokom postupka. Glavni predmet parničnog postupka je zahtev tužbe koji može biti kondemnatorni (zahtev za činidbu), deklaratorni (zahtev za utvrđenje) ili konstitutivni (preobražajni zahtev).

Kondemnatornim zahtevom može se tražiti od suda da se tuženi obaveže na izvršenje određene činidbe. Deklaratornim zahtevom može se tražiti od suda utvrđenje postojanja ili nepostojanja određenog prava ili pravnog odnosa, utvrđenje istinitosti određene isprave, utvrđenje povrede prava ličnosti, utvrđenje postojanja ili nepostojanja određene činjenice. Konstitutivnim zahtevom može se tražiti od suda promena određenog pravnog odnosa.

Druga vrsta zahteva u parničnom postupku koji se može postaviti i o kojem sud odlučuje je zahtev za nadoknadu troškova parničnog postupka. Pored navedenih, postoje još i zahtevi za obezbeđenje u koje spadaju – zahtev tuženog za obezbeđenje troškova postupka, zahtev za obezbeđenje dokaza i zahtev za izdavanje privremene mere.

Parnični postupak se najčešće okončava donošenjem presude od strane suda. Samo izuzetno, kao što je to slučaj kod platnog naloga ili smetanja državine, sud o glavnoj stvari odlučuje rešenjem, a ne

³ ZAKON O PARNIČNOM POSTUPKU ("Sl. glasnik RS", br. 72/2011, 49/2013 - odluka US, 74/2013 - odluka US, 55/2014, 87/2018, 18/2020 i 10/2023 - dr. zakon

presudom. Takođe, sud može okončati postupak i donošenjem rešenja kojim odbacuje tužbu jer nisu ispunjene procesne pretpostavke. Protiv prvostepene odluke, ukoliko nisu zadovoljne, stranke imaju pravo da izjave žalbu drugostepenom sudu. Parnični postupak se može okončati i sudskim poravnanjem ukoliko se stranke dogovore o ishodu spora pred sudom.

Zastupanje u parničnom postupku od strane punomoćnika – stranke u parničnom postupku mogu da preduzimaju radnje lično ili preko punomoćnika. U postupcima po vanrednim pravnim lekovima stranku mora da zastupa advokat, osim ukoliko je sama advokat. Punomoćje je pisana jednostrana izjava volje stranke kojom ovlašćuje punomoćnika na zastupanje u određenom parničnom postupku. Stranka može ovlastiti punomoćnika da preduzima pojedine radnje koje su određene u punomoćju ili da preduzima sve radnje u postupku, obim punomoćja sama određuje.

Kada je reč o zastupanju fizičkih lica, najčešće je to advokat, međutim punomoćnik ne mora biti samo advokat. Punomoćnik koji nije advokat može biti krvni srodnik stranke u pravoj liniji, brat, sestra ili bračni drug. Takođe, to može biti i predstavnik službe pravne pomoći jedinice lokalne samouprave koji je diplomirani pravnik sa položenim pravosudnim ispitom. Kada se radi o zaposlenom u sporu iz radnog odnosa, punomoćnik može biti i predstavnik sindikata čiji je on član, koji je diplomirani pravnik sa položenim pravosudnim ispitom. Kada je reč o zastupanju pravnih lica, punomoćnik može biti advokat ili lice koje je u radnom odnosu u pravnom licu pod uslovom da je diplomirani pravnik sa položenim pravosudnim ispitom.

Postoji nekoliko načina na koje može doći do povrede zaštite ličnosti u parničnom postupku:

1. Neovlašćeno objavljivanje ličnih podataka – To uključuje situacije kada se u toku parnice objavljuju lični podaci tužitelja ili drugih strana bez njihove saglasnosti, što može dovesti do povrede njihove privatnosti.
2. Uvreda – Ako strana u postupku koristi neistine ili uvredljive tvrdnje koje mogu naneti štetu časti i ugledu druge strane, to predstavlja povredu zaštite ličnosti. U takvim situacijama, oštećeni može tražiti naknadu štete i zahtevati javnu izvinjenje.
3. Zadiranje u privatnost – Pitanja koja se postavljaju tokom parničnog postupka mogu biti u suprotnosti sa privatnošću strana, posebno kada se odnose na intimne detalje života koji nisu relevantni za predmet spora.
4. Neovlašćeno praćenje i nadzor – Ponekad može doći do povrede zaštite ličnosti kroz neovlašćeno praćenje ili nadzor jedne strane od strane druge strane ili njihovih zastupnika tokom postupka.
5. Upotreba medija u parničnom postupku – Ako mediji neovlašćeno izveštavaju o parnici, uz nepoštovanje privatnosti učesnika postupka, to može predstavljati povredu ličnosti, posebno ako je informacije prenose na način koji šteti imidžu i reputaciji stranaka u postupku.

Anonimizacija presuda.

Zaštita ličnosti u parničnom postupku obuhvata i pravo na poštovanje integriteta ličnosti, uz obavezivanje sudova da vode postupak u skladu sa pravilima o zaštiti privatnosti i ličnih prava stranaka. Ukoliko dođe do povrede tih prava, oštećeni može podneti tužbu za naknadu štete ili tražiti druge oblike zaštite, kao što je zabrana dalje povrede tih prava.

Da bi se prava pojedinaca na zaštitu ličnih podataka ostvarila, neophodno je da svi oni koji prikupljaju i obrađuju podatke u različite svrhe, kao rukovaoci i obrađivači, preduzmu sve neophodne mere kako bi uskladili svoje poslovanje sa najvišim standardima u oblasti zaštite podataka o ličnosti. Razlozi za ovakvo postupanje rukovalaca i obrađivača nisu samo ozbiljne posledice koje nastupaju zbog neusaglašenosti sa propisima o zaštiti podataka, već i potreba podizanja nivoa društvene odgovornosti.

Polazeći od navedenog, odluka suda o tome da li imena učesnika sudskog postupka treba učiniti dostupnim javnosti kao informaciju od javnog značaja, treba da bude zasnovana na testu javnog interesa iz člana 8. ZSPIJZ, tj. na vaganju interesa između prava javnosti da zna i zaštite prava na privatnost ili drugog legitimnog prava i interesa iz člana 9. ZSPIJZ.

Načini zaštite ličnosti u parničnom postupku

Anonimizacija podataka u sudskim odlukama (posebno u objavljenim presudama)

Zatvoreno suđenje – u posebnim slučajevima (npr. porodični sporovi, maloletnici),

Ograničeni pristup spisima predmeta – samo učesnici u postupku i ovlašćena lica,

Obaveza suda i zaposlenih da čuvaju tajnost podataka.

Obaveze suda i stranaka U VEZI SA ZAŠTITOM PODATAKA LIČNOSTI:

Sud mora postupati u skladu s načelima zakonitosti i minimalizacije obrade podataka,

Stranke ne smeju zloupotrebljavati lične podatke suprotne strane ili trećih lica,

Moguće sankcije za nepoštovanje pravila (npr. disciplinske mere, novčane kazne).

“Najpre, kada je reč o imenima službenih lica koja učestvuju u postupku i čija imena su sadržana u presudama, načelan stav Poverenika jeste da ta lica uživaju manji stepen zaštite privatnosti u odnosu na tzv. obične građane i da njihova imena treba da budu dostupna javnosti, budući da se radi o informacijama koje su u vezi sa vršenjem javnih funkcija, odnosno javnog posla, a ne u vezi sa privatnim životom. Osnov objavljivanja ovih informacija proističe iz 14.st.1.tačka2. ZSPIJZ . Ovde se misli na imena službenih lica, odnosno lica koja vrše javnu funkciju, kao npr. sudija, tužilaca, advokata, veštaka, sudskih tumača. Znači neophodna je anonimizacija presuda.

Kada su u pitanju imena ostalih učesnika u postupku, pre svega svedoka, odluka suda o tome da li te podatke treba učiniti dostupnim takođe podrazumeva konkretnu procenu, kao npr. da li samo objavljivanje imena i prezimena može identifikovati osobu, a zatim o kojoj vrsti sudskog postupka je reč, da li se eventualno radi o maloletnom licu ili drugim „ranjivim“ kategorijama lica, da li je postupak pravosnažno okončan, postoji li eventualna mogućnost uticaja na iskaze drugih lica koja nisu saslušana i sl.”⁴

Sudska zaštita u odnosu na odluke Poverenika

Lice koje je nezadovoljno odlukom Poverenika koja se na njega odnosi, ima pravo da protiv te odluke pokrene upravni spor. Upravni spor se pokreće tužbom pred Upravnim sudom. U ulozi tužioca može se naći lice čiji se podaci obrađuju, rukovalac, obrađivač i ostala fizička lica na koje se odnosi odluka Poverenika. Spor se pokreće u roku od 30 dana od prijema odluke Poverenika. Pored toga, upravni spor se može pokrenuti i zbog nepostupanja Poverenika. U slučaju da Poverenik ne postupi po pritužbi, odnosno ne donese odluku u roku od 60 dana od dana izjavljivanja pritužbe, lice koje je izjavilo pritužbu ima pravo da pokrene upravni spor sa zahtevom da sud obaveže Poverenika na donošenje odluke. Mogućnost vođenja ove vrste upravnog spora istovetna je upravnom sporu zbog „ćutanja uprave“.³⁴² Upravni sud ispituje samo zakonitost odluke, odnosno nepostupanja Poverenika i ne upušta se u celishodnost i pravilnost njegovog odlučivanja. To znači da sud ispituje samo pravilnost postupanja Poverenika po zakonskim odredbama, a ne zalazi u stručnost odlučivanja Poverenika u vezi sa samom materijom – zaštitom podataka o ličnosti, budući da je Poverenik stručan i nezavisan organ u ovoj posebnoj oblasti. Pokretanje ovog postupka ne predstavlja smetnju za vođenje drugih upravnih i sudskih postupaka u vezi sa predmetom spora, odnosno povredom podataka o ličnosti ili zakonskih normi u vezi sa tim podacima. Dakle, moguće je istovremeno voditi više razlićitih sporova u vezi sa zloupotrebom ili povredom podataka o ličnosti.

Naknada štete zbog povrede podataka o ličnosti Ukoliko su rukovalac/obrađivać radnjama obrade prouzrokovali štetu licu čiji su se podaci obrađivali

Lice čiji su se podaci obrađivalima pravo da zahteva novćanu naknadu. Novćana naknada se može tražiti zbog pretrpljene materijalne ili nematerijalne štete koja je nastala povredom odredaba Zakona o zaštiti podataka o ličnosti. Uobićajeno, zahtev za naknadu štete će biti usmeren prema rukovaocu koji je odgovoran za Zakona o zaštiti podataka o ličnosti. O pitanjima nadležnosti kada je sudu ulozi rukovaoca ili obrađivaća obrade Zakon o zaštiti podataka o ličnosti.

Osnovi prava zaštite podataka o ličnosti i radnje obrade

⁴ Stav Poverenika Broj: 011-00-00320/2014-02 od 31.3.2014.

Ipak, za štetu može odgovarati i obrađivač, ali samo u slučaju da je propustio da preduzme neku od zakonskih obaveza koje se odnose na njega ili, ako postupa suprotno uputstvima koje je dobio od rukovaoca. Sva ostala pravila odštetnog prava primenjuju se i u slučaju potraživanja naknade štete nastale u vezi sa povredom podataka. Oslobođenje od odgovornosti moguće je samo u slučaju da rukovalac/obrađivač dokažu da ni na koji način nisu odgovorni za nastanak štete, što znači da moraju da dokažu da je šteta nastala iz nekog drugog uzroka, a ne zbog njihovih radnji obrade. Kada postoji više rukovalaca ili obrađivača, oni za štetu odgovaraju solidarno, prema udelu u odgovornosti, s tim što zahtev tužioca za punom naknadom može da bude usmeren i samo prema jednom od njih.

Novi stav Vrhovnog suda: Zakonita obrada podataka o ličnosti radi naplate potraživanja

Od 2. jula 2024. godine

Viši sud u Vranju je dostavio Vrhovnom sudu zahtev predsednika Građanskog odeljenja tog suda za pokretanje postupka rešavanja spornog pravnog pitanja. Uz zahtev su dostavljeni spisi predmeta P 34/23 u kojem je sudija zastao sa postupanjem u tom parničnom postupku, kao i združeni spis Osnovnog suda u Vranju P 3066/22. Dodatno nas je obavestio podneskom od 15.04.2024. godine da je pred tim sudom u toku konkretno naznačenih istovrsnih parničnih predmeta.

Sudija koja je predsednik Građanskog odeljenja tog suda i ujedno rukovodilac Odeljenja sudske prakse je objasnila da je postupak za rešavanje spornog pravnog pitanja na osnovu članova 180-185 Zakona o parničnom postupku („Sl. glasnik RS“, broj 72/2011, 49/2013-OUS, 74/2013-OUS, 55/2014, 87/2018, 18/2020 i 10/2023-dr.zakon), iniciran predlogom tuženog JKP „Parking servisa“ Vranje. U zahtevu je izložen kratak prikaz utvrđenog činjeničnog stanja i razlozi zbog kojih se obraća sa zahtevom, a to je da Građansko odeljenje Višeg suda u Vranju nema jedinstven stav u pogledu spornog pravnog pitanja zbog različitog tumačenja odredbe člana 24. stav 4. Zakona o zaštiti podataka o ličnosti („Sl. glasnik RS“, broj 87/2018), odnosno da je većinski stav sudija da su lični podaci tužioca preneti u istu svrhu u koju su prikupljeni, a to je podnošenje tužbe radi naplate potraživanja. Dok manji broj sudija smatra da je tuženi kao ustupilac potraživanja bio u obavezi da pre započinjanja dalje obrade, licu na koje se podaci odnose pruži informacije o drugoj svrsi, kao i sve ostale informacije iz stava 2. istog člana.

U zahtevu je navedeno da je pred tim sudom pokrenut veći broj postupaka po tužbama fizičkih lica protiv tuženog JKP „Parking servis“ Vranje, zbog povrede prava ličnosti. Ovaj tuženi je u obrazloženom podnesku nakon dostave odgovora na tužbu, podneo tom sudu predlog za pokretanje postupka radi rešavanja spornog pravnog pitanja pred Vrhovnim sudom.

U odgovoru na tužbu tuženi je istakao da je u opomeni radi izmerenja obaveze, tužilac u tom konkretnom predmetu obavešten da će potraživanje biti ustupljeno agenciji za naplatu potraživanja, ukoliko ne postupi po opomeni. Uz odgovor na tužbu je dostavio rešenje Poverenika za informacije od

javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti broj 072-16-2736/2023 – 06 od 21.12.2023. godine, kojim je ocenjeno da pritužba tog fizičkog lica zbog povrede prava na brisanje podataka o ličnosti od strane rukovaoca JKP „Parking servisa“ Vranje nije osnovana, a reč je o identičnoj činjenično pravnoj situaciji.

Sporno pravno pitanje glasi: da li je tuženi povredio pravo ličnosti tužioca time što je svoja potraživanja ustupio faktoring društvu MD & AD Consulting doo Vranje, koje je preuzelo potraživanja sa ciljem naplate neplaćenih usluga parkiranja, bez obaveštenja i saglasnosti lica na koja se podaci odnose, imajući u vidu da tuženi koji se bavi upravljanjem javnim parkiralištima, ustupanjem potraživanja nije promenio svrhu podataka, već se isti koriste radi naplate potraživanja. Te koji član Zakona o zaštiti podataka o ličnosti se primenjuje, član 24. ili član 12. stav 1. tačka 5?

Vrhovni sud zauzeo je pravni stav usvojen na sednici Građanskog odeljenja Vrhovnog suda održanoj 2. jula 2024. godine, prema kojem javno preduzeće koje je zakonito vršilo obradu podataka o ličnosti fizičkog lica na koje se podaci odnose, nije povredilo njegovo pravo ličnosti u situaciji kada ga je obavestilo (opomenom) da će ti podaci biti ustupljeni agenciji za naplatu potraživanja u istu svrhu kao ona za koju su prikupljeni – radi naplate potraživanja

Literatura:

1. S. Andonović, (2019), str. 271. Više o mogućnosti naknade nematerijalne štete kod povrede podataka o ličnosti
2. Stefan Andonović i Dragan Prlja :OSNOVI PRAVA ZAŠTITE PODATAKA O LIČNOSTI INSTITUT ZA UPOREDNO PRAVO , Beograd 2020
3. Jašarević Senad, Zaštita ličnih podataka zaposlenih u srpskom i evropskom pravu, Zbornik radova Pravnog fakultet u Novom Sadu, br. 2/2009, Novi Sad 2009
4. Gajin Saša, „Zaštita podataka o ličnosti, perspektive harmonizacije domaćeg prava sa pravom Evropske Unije“, u: Zaštita podataka o ličnosti i poverljivi podaci – pravni standardi, Fond za otvoreno društvo, Beograd 2005.
5. Dragan Prlja, Stefan Andonović, „Naknada štete kod povrede ličnih podataka“,
6. Zakon o parničnom postupku ("Sl. glasnik RS", br. 72/2011, 49/2013 - odluka US, 74/2013 - odluka US, 55/2014, 87/2018, 18/2020 i 10/2023 - dr. zakon)
7. ZAKON O ZAŠTITI PODATAKA O LIČNOSTI ("Sl. glasnik RS", br. 87/2018)
8. USTAV REPUBLIKE SRBIJE ("Sl. glasnik RS", br. 98/2006 i 115/2021)

9. <https://efektiva.rs/aktuelnosti-efektiva/potrosaci-aktuelnosti/ustupanje-licnih-podataka-bez-obavestavanja-presuda/>
10. <https://www.rnids.rs/lat/podaci-o-registrovanom-domenu/whois-servis>
11. <http://www.geciclaw.com/sr/eu-usvojila-reformu-politike-zastite-podataka-o-licnosti/>
12. www.poverenik.rs